



Kartläggning av barn och personal med annat modersmål i Skärholmens kommunala förskolor 2012



Sammanfattning

Andelen barn med annat modersmål har ökat något från 87 % år 2011 till 90 % i år. 90 olika språk/dialekter talas av barnen och 28 av pedagogerna. De mest förekommande språken är arabiska, kurdiska, turkiska, tigrinja och polska. För närvarande har vi 12 barn och 7 pedagoger som talar finska och två barn som talar romani. 44 % av pedagogerna är flerspråkiga.

Bakgrund

I Skärholmens kommunala förskolor arbetar personalen enligt ett interkulturellt förhållningssätt. Det innebär att varje pedagog i förskolan ser alla språk och kulturella perspektiv som viktiga. Utgångspunkten är att olikheter befruktar varandra och genererar utveckling. Personalen ser varje barn som en individ och inte som en representant för en grupp eller en kultur.

Verksamheterna strävar efter att tillsammans med föräldrarna ge varje barn som har ett annat modersmål än svenska möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera såväl på svenska som på sitt modersmål, om detta ligger i linje med föräldrarnas önskan. Personalen följer riktlinjerna i förskolans läroplan och Skärholmens språkprogram. Modersmålsstöd handlar inte om språkundervisning utan intentionen är att så långt det är möjligt integrera modersmålsstödet i förskolans ordinarie verksamhet. Kartläggningen ökar möjligheten att planera modersmålsstödet på förskolorna. Det underlättar också för att tillgodose talare av minoritetsspråk rätten till att använda sitt modersmål. Denna kartläggning avser läget 2012-10-31. Språkkartläggningar har genomförts sedan 1995.

Syfte

Kartläggningen av barnens och personalens språk och andelen barn som får modersmålsstöd ska kunna användas som underlag för planering av det språkliga stödet.

Metod

I samband med att barnet börjar på förskolan har pedagogerna alltid ett introduktionssamtal med vårdnadshavarna där frågor om språk och kultur tas upp. Det är viktigt att fånga upp deras tankar, reflexioner och önskemål kring barnets språkutveckling. Pedagogerna har liksom förra året svarat på frågan vilka modersmål barnen använder aktivt i hemmet. I år har personalen även redovisat antal barn som får modersmålsstöd via egen pedagog från sin förskola. I år har ett nytt excelbaserat underlag använts för att underlätta insamlandet av information och säkerställa innehållet.

I kartläggningen är definitionen av modersmål det språk varje barn använder aktivt inom familjen.



Resultatet

Vid mätdatumet 2012-10-31 fanns det 29 kommunala förskolor och 1 kommunal dagbarnvårdare i stadsdelsförvaltningen. Sammanlagt var 1 350 barn inskrivna. Av dessa barn hade 1 212 barn ett annat modersmål än svenska, vilket motsvarar 90 %. 1 167 barn med annat modersmål som är födda i Sverige vilket motsvarar 86 %. 45 barn med annat modersmål är inte födda i Sverige vilket motsvarar 3 %. Av de 1 167 barnen som har ett annat modersmål än svenska är det 99 barn vilket motsvarar 8 % som använder fler än ett modersmål (förutom svenska) i hemmet.

Andelen barn med annat modersmål har ökat från 87 % år 2011 till 90 % i år. I år redovisas resultatet enhetsvis. Tidigare har Sättra och Vårberg särredovisats och förskolan Clavis samredovisats med Sättra. Därför kan enbart den procentuella utvecklingen av andelen barn med annat modersmål i Bredäng och Skärholmen jämföras med tidigare år. Det har skett en ökning i båda dessa enheter. Den största ökningen har skett i Bredäng. Men även i år är andelen barn med annat modersmål högst i centrala Skärholmen.

I år finns det 90 olika modersmål redovisade bland barnen. År 2011 var det 75 modersmål redovisade och år 2010 var det 79. De mest förekommande språken är arabiska, kurdiska, turkiska, tigrinja och polska. Andelen barn som har arabiska som modersmål är 21 %. De barn som har enbart svenska som modersmål är 10 %. Kartläggningens resultat visar att det finns 12 barn och 7 pedagoger som talar finska och två barn som talar romani.

Av de ca 300 anställda pedagogerna är 131 personer flerspråkiga det vill säga 44 % de tillsammans behärskar sammanlagt 28 språk.

Vi har valt att använda uttrycket pedagoger och inte personal. Pedagoger står då för personer som är anställda på förskola förutom köks och städanställda.

Totalt för hela Skärholmens Stadsdelsförvaltning

Här redovisar vi resultatet från samtliga kommunala förskolor i Skärholmens SDF. Antalet inskrivna barn är 1 350 av dessa har 1 212 barn 90 % ett annat modersmål än svenska. Av de 1 350 inskrivna barnen är det 1 167 med annat modersmål som är födda i Sverige vilket motsvarar 86 %, 45 barn med annat modersmål som inte är födda i Sverige vilket motsvarar 3 %. Det finns 138 barn som enbart har svenska som modersmål, vilket motsvarar 10 %.

	Antal Inskrivna barn	Totalt antal barn med annat modersmål än svenska		Varav antal barn med annat modersmål än svenska som är födda i Sverige		Varav antal barn med annat modersmål än svenska som inte är födda i Sverige		Totalt antal barn med svenska som modersmål	
		antal	% andel av barn som är inskrivna	antal	% andel av antalet inskrivna	antal	% andel av antalet inskrivna	antal	% andel av antalet inskrivna



SKÄRHOLMENS STADSDELSFÖRVALTNING FÖRSKOLA OCH FRITID

Totalt	1 350	1 212	90 %	1 167	86 %	45	3 %	138	10 %
---------------	--------------	--------------	-------------	--------------	-------------	-----------	------------	------------	-------------

Andelen barn med annat modersmål

Andelen barn med annat modersmål har ökat från 87 % år 2011 till 90 % i år. Den största ökningen (som vi kan se) har skett i Bredäng. Även i år är andelen barn med annat modersmål högst i centrala Skärholmen.

Eftersom vi redovisar resultaten enhetsvis i år kan vi inte jämföra resultatet från enheten Sättra/ Vårberg med tidigare års resultat. Tidigare har Sättra och Vårberg särredovisats och förskolan Clavis samredovisats med Sättra.

Andelen barn med annat modersmål. En jämförelse indelad efter områden, år 2011 och 2012.

Hela stadsdelen	Bredäng	Sättra/Vårberg	Skärholmen	Clavis
2012	90 %	88 %	89 %	94 %
2011	87 %	84 %	92 %	33 %

Sättra/ Vårberg samredovisats från och med år 2012.

Andelen barn med annat modersmål. En jämförelse mellan olika år indelade efter områden.

Hela stadsdelen	Bredäng	Sättra	Skärholmen	Vårberg
2012	90 %	88 %	94 %	
2011	87 %	84 %	92 %	87 %
2010	86 %	87 %	92 %	81 %
2009	87 %	88 %	94 %	78 %
2008	86 %	86 %	92 %	80 %
2001	75 %	75 %	89 %	64 %

Sättra/ vårberg särredovisats fram till år 2011.

De vanligaste språken

Språk	Antal barn	Andel barn	Antal pedagoger
Arabiska	283	21 %	42
Kurdiska	135	10 %	28
Svenska	138	10 %	168
Turkiska	80	6 %	17
Tigrinja	69	5 %	3
Polska	63	5 %	8

Här räknas samtliga barn som använder språket, även de som kan ha ytterligare något annat modersmål. De som redovisas som svenska har enbart svenska som modersmål och inte något ytterligare.

Minoritetsspråk

Språk	Antal barn	Andel barn	Antal pedagoger
Finska	12	1 %	7
Romani	2		0

Sedan år 2000 finns det fem officiella nationella minoritetsspråk i Sverige; finska, samiska, tornedalsfinska (meänkieli), romani och jiddisch. Inom särskilda regioner, förvaltningsområden, har talare av dessa



SKÄRHOLMENS STADSDELSFÖRVALTNING FÖRSKOLA OCH FRITID

minoritetsspråk rätt till särskild samhällsservice och rätt att använda minoritetsspråken i privata och offentliga sammanhang.

Dessa språk behärskar pedagogerna

Amahrinja, arabiska, assyriska, azerbadjanska, badinai, bengali, bosniska, dari, engelska, farsi, franska, finska, georgiska, grekiska, hindi, keldanska, kurmanci, kurdiska, persiska, polska, portugisiska, rumänska, ryska, serbiska, spanska, svenska, tigrinja, turkiska,

28 språk

Dessa språk behärskar barnen

Acholi, afghanska, akan, Albanska, amharinja, arabiska, armeniska, assyriska, attie, azerbadjanska, badinai, benuiska, bengali, berbiska, bosniska, bulgariska, dagbani, dari, edo, engelska, estniska, farsi, feyli, filippinska, finska, franska, georgiska, grekiska, hindi, holländska, igbo, indiska, kantonesiska, keldanska, kinesiska (standardkinesiska) kinjawanda, kirwanda, kirgiska, kirundu, krio kroatiska, kurdiska, kurmanci, sorani, lao, litauiska, lingala, luganda, luo, mandarin, mandinka, montenegriska, mongolska, nuer, norska, oromiska, pashto, persiska, farsi, polska, portugisiska, punjabi, romani chib, rumänska, ryska, sangu, serbiska, serbokratiska, singalesiska, soho, somaliska, spanska, swahili, syrianska, tadjikiska, tagalog, tamil, thai, tigrinja, tjeckiska, turkiska, twii, tyska, ungerska, urdu, ukrainska, uzbekiska, vietnameiska och wolof

90 språk

Diskussion

Att kartlägga vilka språk som pedagoger och barn talar ger en överblick som vi anser öka möjligheten för planeringen av modersmålsstödet på förskolorna. Det nya Excel baserade kartläggningsunderlaget har gjort det lättare att följa upp vilka barn som får modersmålsstöd och vilka som saknar stöd. Vi kan se om det finns avdelningar som saknar flerspråkiga pedagoger och om det finns andra som saknar pedagoger med svenska som modersmål. Variationen på svaren vi har fått kan bero på skilda tolkningar av frågorna. För att kunna jämföra och utvärdera behöver vi vara eniga om vad vi menar. Vad ”modersmålsstöd via egen pedagog” står för kan tillexempel tolkats olika. Därför kommer vi inför nästa års kartläggning ta fram gemensamma definitioner.

Antalet språk varierar från år till år. I år kom vi fram till att 90 olika modersmål talas av barnen, motsvarande siffra 2011 var 75 och 2010 var det 79. Förändringen av antalet kan bero på att man har angett dialekter som sitt språk. Tolkningen av vad som menas med modersmål kan också skifta. I Nationalencyklopedin (1991-1995) definieras modersmål som det språk barn lär sig först (förstaspråket). *G. Håkansson Tvåspråkighet hos barn i Sverige 2003*. I denna kartläggning har vi definierat modersmål som det språk barnet använder aktivt inom familjen.

Många av våra flerspråkiga familjer använder fler än ett modersmål i hemmet. Av de 1 162 barnen som har ett annat modersmål är det **119 barn 10 %** som använder fler än ett modersmål i hemmet. Val av användarspråk inom familjen kan bli mer komplicerat i familjer som talar fler än ett språk. Det kan ev. behövas extrastöd till minoritetsspråket. Det här är ett område som vi bör lära mer om.



Sedan år 2000 finns det fem officiella nationella minoritetsspråk i Sverige; finska, samiska, tornedalsfinska (meänkieli), romani och jiddisch. Utöver det har även teckenspråket en särställning som minoritetsspråk. Sveriges regering har klassat särskilda regioner, förvaltningsområden, där talare av dessa minoritetsspråk har rätt till särskild samhällsservice. De har rätt att använda minoritetsspråken i privata och offentliga sammanhang. Kartläggningen underlättar möjligheten för oss att tillgodose talare av minoritetsspråk rätten till att använda sitt modersmål.

Vi har för närvarande 12 finstalande barn och 7 pedagoger som behärskar finska och två barn som talar romani.